

1974 Jun. 30.

Földieper-bor

Írta: PAPP VARGA ÉVA

Kedves kis ajándékot hozott a minap egy amerikai ismerős, férjem régi barátja. Hamiskás mosollyal tette az asztalra a magávalhozott palackot, amely — első látásra úgy nézett ki, mintha málnaszörp lett volna benne. „Ezt kóstolják csak meg, saját termelésű és első idejű termés.” — mondotta.

Mire behoztam a poharakat, meglepetve láttam, hogy férjem már kitett három likőrös poharat az asztalra és épp abba töltögette az ajándék italt. Mikor megízlelte, már tudtam miért: édes-erős bort tartalmazott a pohárka, méghozzá földieperből készített bort. Ismerősünknek valaha narancs-ligetje volt, de nyugalombavonulásakor eladta. Csak egy szép darab földet tartott meg kertnek és abban, kedvelésből, saját használatra földieperrel termel. „Szere-
tik az unokák, az asszonyok lekvárt főznek belőle, én meg izogatom a borát.” — mondotta.

VARGA ÉVA

A férfiak azután politizáltak, poharazgattak, én meg előkerestem azt a levelet, amelyet pár héttel ezelőtt hozott a posta Berey Sándor barátunktól, Albany, Louisianából, amelyet én még úgy ismertem, ahogy a magyar lakói hívták: Árpádhon. Idestova harminckét éve, hogy New Orleans-ból kirándulást tettem, oda, hogy megnézzem a Délvidékre szakadt magyar település lakóinak életét. Ott és akkor izleltem meg először a földieper-bort, Berey Sándor szüleinek vendégszerető otthonában s most, amint az asztalon állt a kis pohár és kezemben volt a levél, szinte úgy tűnt, mintha csak tegnap lett volna részem ebben a feledhetetlenül kedves élményben.

Az Ugocsa megyei Nagytarján községből származott Bery Sámuel akkoriban az öreg „Szabadság” irodavezetője volt, többek között. (Azért irtam, „többek között,” mert nem volt olyan magyar ügy vagy megmozdulás, amelynek más lett volna a kezdeményezője, lelkes irányítója, mint ő.) Bery volt a megalakítója az Albany-i Magyar Farmerek Kooperatív Szövetségének, amely az ottani magyar családok életét szegény sorból jómódba segítette. Persze ez a segítség lehetetlen lett volna a közösség minden tagjának dicséretreméltó igyekezete nélkül. Mert amikor először tette be lábát a vidékre magyar, akkor nemcsak hogy „a legsötétebb Dél”-ként volt ismeretes ez a vidék, hanem — azonkívül amivel a természet megáldotta — szinte vadonszámba ment. Így kaptak olcsón földet az Óhazából odaszakadt „földnélküli János”-ok, akiket azzal csalogatott oda valamilyen telek-eladó, hogy ott már van magyar település. Bizony okulhatna egy-két fiatal, helyét sehosem találó Uj-Amerikás abból, ahogy az első világháború után kivándorolt Árpádhon-i magyarok megvetették lábukat az akkor parányi falu-számba menő Albany lakatlan határában. Ők nevezték el Árpádhon-nak és (mint megtudtam) minden nehézség nélkül kikézbécsitettek óhazai leveleket, amelyek csak így voltak címezve az ott-lakóknak.

Annak az oka pedig, hogy megismerte és megszerette az ott élő magyarokat a (részben francia, részben angol-eredetű) őslakosság, az volt, hogy hamarosan saját szemükkel láthatták a „Hunkie”-k igyekezetének gyümölcsét. Mire én odalátogattam, már állam-szerzte híres volt a magyar farmerek által kitermelt földieper és — ahogy kiszálltam az autóból, amely odahozott — diadalkapu-szerű építmény hirdette, hogy ez „the Strawberry Center of the World.” Ma is jól emlékszem, hogy amikor elfogyasztottuk a frissen levágott csirkékből remekbe-készült csirkepaprikást a Bery portán vasárnap délben, én csak egy földiepret tudtam elfogyasztani (a turósbéles után), mert akkora volt mint az öklöm. „Mi bizony nem adunk cukrot a földieper mellé; édes az így is mint a méz,” — mondotta a háziasszony büszkén.

Akkoriban, háboru lévén, „mind elvitték a legények elejét,” fiatal emberek helyett „benszülött,” takaros másod-generációs, magyarul tökéletesen beszélő lányokkal találkoztunk. (Azóta legtöbbjük már nagyanya, az unokák sajnos magyarul már nem tudnak és — mint a Berey Sándor által beküldött helyi amerikai ujságból látom, a negyedik generációsoknak már a keresztnéve is amerikai. Érdekes és figyelemreméltó, hogy a cikkek egyike megjegyzi, hogy közülük került ki a legtöbb jótanuló, díjnyertes diák.) Résztvettünk az Isten-tiszteleten is, az Árpádboni magyarok által épült Református Templomban, amelynek akkori lelképásztora, Nt. Bartus Sándor, ma is él. Mint Berey Sándor írja, sajnos kórházban van és — sajnos az Istentiszteletet ma már angol nyelven kell megtartani, nincs már elég magyar... „Az idősebb magyarok már nem sokan vannak, mind meghaltak,” — írja Berey Sándor, aki Louisiana Highway Department-től ment nyugdíjba és a környékbeli Hammond-ban él, ahol a Citizen National Bank elnöke. „A magyar életet még próbáljuk megtartani,” — írja. „A földiepret is neveljük, de nem annyit mint évekkkel ezelőtt.” Bort is csinálnak. Nem írja Sándor, hogy áll-e még a szövetségi Kulturház, amelyben valamikor a Szövetkezet hivatala volt és ahol díszokmány hirdette, hogy az első magyar települő, Bruszkay Gyula, 1918-ban érkezett oda és hogy — 1943-ban „100 magyar család él megelégedetten.”

Azzal zárja — amerikai betűkkel, de magyar nyelven írt levelét Berey Sándor, hogy „sajnálom mondani, hogy az édes apám elhunyt május 1963-ban és az édes anyám meg január 1971-ben. Mindketten nem sok szenvedés nélkül hagytak itt bennünket.”

Eszembejuttatja a levél néhai Tarnóczy Árpád, Magyar-Amerika közszeretben állt néhai nagy magyar költőjének egyik clevelandi kijelentését, amely — ha jól emlékszem — egyik költeményének címe is volt: „Csillárlámpa-fény a süllyedő hajón.” Lassan a múlté lesz egy szép magyar település és szomoru, hogy ezen nem lehet változtatni. Ahogy letettem a levelet és az üres likőrös poharat, még eszembejutott egy másik berámázott okmány az

Árpád-honi magyar Kulturház irodájában. Ez volt rajta:

„Monok nagyközség jegyzője igazolja, hogy a csatolt éremben föld van Kossuth Lajos szülőfalujából.”

Kivánom Berey Sándoréknak és Árpádhon magyarjainak, hogy még sokáig ihassanak saját termelésű földieper-bort, az időközben — remélhetőleg — felgyógyult Bartus tiszteletes úr társaságában, a vasárnap déli csirkepaprikás mellé! Ki tudja, talán még módomban lesz elfogadni szeretetteljes meghívásukat. Magyaros vendégszeretetüket sohasem fogom elfelejteni.

